

Radikal

Dış politikaya 'reset', bir tür 'Türk-Kürt ittifakı', bir tür 'Kürt bölünmesi'

CENGİZ ÇANDAR

Politika / 13/11/2013

Barzani'nin Diyarbakır ziyareti, nereden bakılsa, bölge çapında bir 'AK Parti-KDP ittifakı'nın oluşma girişimini ifade edecek. Ortadoğu'yla ilgili gelişmeler, hiçbir zaman 'sabit' kalmaz. Yeni 'denklemler', yeni ve yeni olduğu kadar mutlaka 'geçici' koalisyonlar kurulur; yeni ittifaklara gidilir. Ortadoğu siyaset ortamını çöl kumlarına benzetenlerin bu tespiti doğrudur. Siyaset kaygan bir zemin üzerinde yapılır ve siyaset değişir ve her şey hızla yer değiştirebilir.

Bu genel durumun göstergelerinden biri, Türkiye'nin dış siyasetinde bir süredir yapılmasına çalışılan 'yeni ayar'dır. Suriye'de doğru bir yönde ilerledikten sonra, kendisini Başşar Esad'ın tuzağına düşüren, bir 'mezhepçi' siyasetin batağına saplanan ve giderek bölgede ve uluslararası alanda 'el-Kaide'nin lojistik destek üssü' görüntüsü vermeye başlayan Türkiye, deneyimli diplomat Temel İskit'in deyimiyle dış politikasını 'reset'lemeye girişti.

Bunun en belirgin görüntüsü, İran ve Irak ile yeni 'arayışlar'ın başlaması oldu. S. Arabistan ve Katar ile bölgesel ama anlamsız ve hatalı bir 'mezhepçi' eksen üzerinde, Moskova'nın arkaladığı Tahran-Bağdat-Şam hattına karşı duruyor görüntüsü veren ve bu eksen vasıtasıyla el-Kaide ile bile tuhaf ilişkilere kapılan Türkiye, önce Tahran, daha sonra Bağdat ile ilişkilerini yoluna koymaya uğraştı. Bunu yaparken, el-Kaide konusunda gayet sert demeçler, bizzat Başbakan Tayyip Erdoğan'ın ağzından işitilir oldu. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da aynı konuda 'şivesi'ni değiştirdi.

Cumhurbaşkanı –ve Dışişleri Bakanı sıfatıyla zihinlerde olumlu iz bırakmış olan- Abdullah Gül, bölge politikalarında 'reset' konusunda ağırlığını ortaya koyar oldu. İran'ın yeni devlet başkanı Hüccetülislam Hasan Ruhani'yi Türkiye'ye davet etti. Eşzamanlı olarak İstanbul'da yeni İran Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif ile Ahmet Davutoğlu yakınlaşma görüntüleri çizdiler.

Ardından epey uzun bir aradan sonra Irak Dışişleri Bakanı (Mesut Barzani'nin dayısı) Hoşyar Zebari Ankara'ya geldi. Birkaç gün önce, Ahmet Davutoğlu, 'özlediğini söylediği' ve 2012 yazında Maliki hükümetinden habersiz yaptığı Kerkük ziyaretinden itibaren kendisine kapatılmış olan Bağdat'a gitti. Bağdat'a gitmekle kalmadı. Necef ve Kerbela'yı ziyaret etti. Şii din adamları ve liderleriyle görüştü; Şii 'kutsal yerleri'nde bulundu ve "Mezhepçi politika izlemeyeceğiz" mesajını çeşitli jestlerle vermek istedi.

Buna paralel biçimde, birdenbire el-Kaide'ye gittiği öne sürülen birtakım cephaneye, Türkiye'nin içinde ele geçirilir oldu. Yani, Türkiye, 'el-Kaide'ye destek görüntüsü'nden onunla mücadeleye görüntüsüne kayar konuma geldi. Bu görüntüyü, gerek başta ABD, Batı'ya veriyor ama en önemlisi Tahran ve Bağdat'a vermek istiyor.

Bunca zamandır, Türkiye'nin Suriye politikasının el-Kaide'ye destek vererek, bir anti-Kürt bataklık yolda ilerlemesinden ötürü eleştirmekteydik. Bu politikanın değişiyor olması, iyidir, olumludur ve eleştirilerimizin ne kadar doğru ve isabetli olduğunun göstergesidir.

Elbette ki, bütün bu 'dış politikada reset' görüntülerinin, Washington-Tahran arasında yeni bir sayfa açılması ihtimaliyle ortaya çıktığını, Obama yönetiminin İsrail'le sürtüşme pahasına, Tahran'la ortak adım atma kararlılığında bulunmasıyla eşzamanlı olduğunu not etmek gerekiyor.

Aynı şekilde, ABD'nin Ankara-Erbil arasında Bağdat'ı fazlasıyla rahatsız eden 'yakınlaşma'dan çok memnun bulunmadığını, Ankara ile Bağdat arasında köprülerin tekrar kurulması telkininde bulunduğunu, bu arada Irak Başbakanı Nuri el-Maliki'nin el-Kaide'ye karşı 'güvenlik işbirliği'ni öne çıkaran bir şekilde Washington'da ağırlandığını unutmamalıyız. Maliki'nin Washington ziyaretinin, Wall Street Journal ile Washington Post'ta aslında Tayyip Erdoğan'ın hedef aldığı ileri sürülen 'salvolar'ın ardından geldiğini de hatırlayarak.

Kürdistan Bölge Yönetimi Başkanı Mesut Barzani'nin hafta sonu yanına Şivan Perwer'i de alarak, Diyarbakır'da Tayyip Erdoğan'la görüşecek olmasına ilişkin son derece önemli gelişmeyi bütün bu 'arka plan'ın önünde okumak gerekir.

Kim ne derse desin, Mesut Barzani'nin yanında Şivan Perwer'le birlikte Diyarbakır'a Tayyip Erdoğan ile görüşmeye gelmesi, Başbakan'ın hesabına ve hanesine bir 'siyaset başarısı' olarak kaydedilecektir.

Olayın kendisinin yol açacağı sonuçlar, 'seçim yolu'nda Tayyip Erdoğan'ın kazanmayı umduğu puanların ötesindedir. İşin bu yönüne Ahmet

Türk de işaret etmiş ve Barzani'nin Erdoğan'la görüşmek üzere Diyarbakır'a geleceğini öğrenmenin 'şaşkınlığını yaşadığını' söyleyerek, Iraklı Kürt lidere sitem dolu mesaj göndermiştir. Şu sözlerle:

"Bütün Kürtlerin gözü Sayın Barzani'de... Sayın Barzani'nin Başbakan'ın daveti üzerine Amed'e gelecek olması sanırım Kürtler arasında büyük tartışmalara neden olur. Bizim amacımız Barzani'yi tartışmak değil ve tartışılmasını da istemiyoruz. Ama Sayın Barzani'nin bu ziyaretinden sonra vereceği mesajlar önemlidir. Yapacağı açıklamalar bizi daha net bir sonuca götürür. Ama elbette ki Kürt halkının beklentileri doğru okuması lazım... Birileri bunu önümüzdeki seçimler için Diyarbakır'a davet etmiş olabilir. Bu ihtimali de halk tartışıyor..."

Aslında, Mesut Barzani'nin KDP'si ile PKK'lıların yönetimindeki KCK'nın Suriyeli parçası olan PYD arasında son haftalarda belirgin bir sürtüşme ortaya çıkmıştı. Bu arada bizzat PYD'nin arkasında duran PKK-BDP hattı ile Barzani'nin de 'aynı dalga boyunda bulunmadığı' ortadaydı. Öyle ki, iki kez ertelendikten sonra 24-25 Kasım'da Erbil'de yapılması söz konusu olan tarihteki ilk 'Kürt Ulusal Konferansı' yine ve üstelik tarih belirlenmeden ertelendi.

Önemle altını çizmek gereken bir 'paralel gelişme' de, Rojava'da yani Suriye'nin Kürt bölgelerinde ANF'nin sözcükleriyle 'Batı Kürdistan'da Geçici Yönetim'i oluşturmak için 82 kişilik Kurucu Meclis' kararının alınması, Erdoğan-Barzani Diyarbakır buluşmasıyla aynı güne denk geldi.

Barzani'ci Suriyeli Kürtler, Türk hükümetinin isteklerine uygun biçimde Suriye muhalefetine 'entegre' bir parçası olarak Cenevre-2'ye katılmayı kabul etmişler iken, Suriye'nin Kürt kesiminde onların yer bulamayacağı ve Afrin, Kobani ve el-Cezire bölgeleri olmak üzere 'Rojava'nın üç bölgesi'nde bir 'Kürt yönetimi oluşumu' PYD'nin öngördüğü, BDP'nin de destekleyeceği şekilde söz konusu olacak.

Buna karşın biçimde, Diyarbakır'da Şivan'lı Erdoğan-Barzani buluşmasıyla, Türkiye'de PKK-BDP hattında olmayan tüm Kürtler, 'Kürt arenasında' Barzani'nin pan-Kürt liderliği'ne, Türkiye'deki seçimlerde de BDP'ye karşı AK Parti'ye destek vermeye yöneleceklerdir.

Diyarbakır ziyareti, nereden bakılsa, bölge çapında bir 'AK Parti-KDP ittifakı'nın oluşma girişimini ifade edecek. Tabii, bunun onarılmaya çalışılan Türkiye-İran ve Türkiye-İrak (Bağdat) ilişkilerine de 'izdüşümü' olacak. Ankara-Erbil eksenini, Diyarbakır'a etkisini bırakacağı gibi, Ankara-Tahran ve Ankara-Bağdat ilişkilerinin onarımında 'ince ayar' ihtiyacı gösteriyor.

Zira, Ankara ile Erbil'in içine girdiği Irak Kürt petrol ve doğalgazını Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden dünyaya taşıma projelerinin, Bağdat (ve Tahran) tarafından kabullenileceğini düşünmek için herhangi bir neden yok.

Bu arada, Türkiye'deki 'Barış Süreci'nin doğrudan 'Kürt tarafı'nın, Barzani ile sürtüştüğü bir sırada, söz konusu 'sürtüşme' henüz aşılmamışken (bunun aşıldığının göstergesi 'Kürt Ulusal Kongresi'nin toplanabilmesidir), Erdoğan-Barzani arasında Diyarbakır buluşmasıyla özel simgesel bir değer kazanan 'yakınlaşma'nın 'barış süreci'ne izdüşümünün ne olacağı da ayrı bir

merak konusu olacak.

Tayyip Erdoğan ile Mesut Barzani üzerinden gerçekleşmekte olan 'Türk-Kürt yaklaşması'nı incelemeyi sürdüreceğiz...